

Foto Els Kemper

De buurtschap 't Haantje aan de vaart die Kerstanje heet

't Haantje is maar een kort stukje weg, een soort buurtschap, net ten noorden van Delft, in de gemeente Rijswijk maar ver buiten de feitelijke bebouwing van Rijswijk. Er loopt een vaart langs, die door de jaren heen telkens anders wordt genoemd. Kerstanje, Karstange, Kastanje Wetering of Watering, het komt allemaal voor. Hij komt uit in de Vliet, en de brug daar heet dan ook Kerstanjebrug. Lange tijd was hier een verlaat of sluisje. Hendrick Thier maakte er een tekening van, "Gesigt bij het verlaat in de Castange aan het Haantje". Zie hieronder.

Vlakbij, op de hoek met de Lange Kleiweg was ook een herberg, uitspanning of café, die 't Haantje heette. De buurt is naar dit etablissement vernoemd. Hoelang deze uitspanning hier was, is niet duidelijk.

In documenten in het Delftse archief, periode 1559 en 1719, komt de naam het Haantje al voor. Deze stukken gaan over de weg tussen de Geusebrug (bij het Kalverbos op de kop van een toenmalig bolwerk) en het Haantje, en over een weg naar het Haantje.

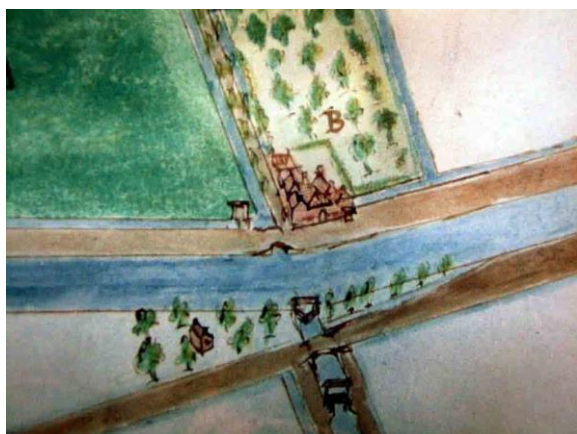
In 1659 wordt de herberg 't Haantje genoemd in een getuigenverklaring opgetekend door de Delftse notaris Ranck. Alle betrokkenen hebben hier op

18 september 's morgen tussen acht en negen uur een afspraak voor een onderzoek. De herberg zelf heeft er niets mee te maken; het gaat erom of, en door wie, er belasting (impost) moet worden betaald voor een partij in zakken verpakt lijnzaad. Een vooraanstaand gezelschap uit Delft, onder wie schout Anthonie Taerling en deurwaarder Johannes Blaeucamer stapte ter hoogte van het Leprooshuis aan de Haagweg in een bootje om de Vliet over te steken naar 't Haantje. Ze zijn per wagen uit de stad gekomen, op speciaal verzoek van Seger van der Meer, de 'pachter van de ronde maat'. Dat is de man die de belastinginning heeft gepacht voor alles wat in *ronde* vaten of andere min of meer ronde verpakking wordt verkocht.

Het lijnzaad was afkomstig van boeren (of een boer) in de omgeving, die het lieten (liet) vervoeren door schipper Jeroen Dirckszn van Laerum uit Lisse. De schipper vond dat hij de impost niet hoefde te betalen en dat er al is betaald door de boer. De deurwaarder vraagt dan naar het bewijs, een biljet, waarop "eenen cleijman" antwoordt, dat zijn vrouw dit papier heeft en dat zij het mee naar huis heeft genomen. Zo werd er nog een hele tijd heen en weer gepraat. Bron: Archief Delft, Digitale Arena, Inventarisnummer 2115F, folio 304.

Op het kaartje hieronder links het leprooshuis ten oosten van de Vliet. Aan de overkant het 'verlaat' in de Kerstanje. Bron: Archief Delft. Daarnaast de kaart van Cruquius (detail). Bron: TU Delft.

De herberg (een boerderij?) staat ook ingetekend op de kaarten, die de gebroeders Cruquius van Delfland maakten. Voltooid in 1712. Ze tekenden de herberg 't Haentje met een grote tuin erachter en noemen de vaart Kerstanje. Die naam ligt dus niet vast. In 1823 werden in de Rotterdamsche Courant drie 'kapitale welingerigte bouwmanswoningen' te koop of te huur aangeboden, gelegen in de jurisdictie van Rijswijk 'omtrent het Haantje' en de "Kastanje". In 1586 was het de Kerstanje in een stadskeur voor ballenmakers. Die mochten van de stad Delft de haren, die als vulling voor ballen – voor sport en spel -- werden gebruikt, nergens anders spoelen dan in deze vaart. Het hoogheemraadschap Delfland zag het als vervuiling. Ballenmaker Cornelis Pietersz. werd beboet.

't Haantje is nu een onbelangrijke route, maar dat was vroeger ietsje anders. Wie vanuit Delft naar Sion, Rijswijk of naar Wateringen wilde kwam hier in de buurt. Te voet, te paard, of per schuit. Vrijwel alle vervoer van goederen of personen ging per schuit. Vanaf het Haantje was er in ieder geval ook al de Lange Kleiweg. Een weg langs de Vliet was er niet of nauwelijks. Wel een jaagpad, om schepen te duwen of te trekken. Aan de overkant lag de Haagweg, en blijkbaar ging men ook van het Leprooshuis met een bootje naar de overkant, naar het Haantje, zoals hierboven schout en deurwaarder dat deden. De herberg Het Haantje lag op dit kruispunt van vaarroutes en wegen.

In een krantenverslag uit 1864, Dagblad voor Zuid Holland, heette het tapperij Het Haantje. De hoofdrol in dit artikel is voor een boze en gewelddadige meneer, die kennelijk gedwongen moest verhuizen en die bij vertrek een beitel bij zich stak, om van zich af te slaan. Hij sloeg op de vlucht, "is de stad uitgelopen langs de Haagse vaart, tot aan de Vliet de Kastanje, is daar de brug over gegaan voorbij de tapperij Het Haantje", en heeft een stukje verderop zijn beitel in het water gegooid.

— Te Rozendaal kwam een goederenwagen uit Esschen, door den wind voortgestuwd, het station binnenloopen. De afstand is ruim twee uur.
 — Het haltegebouw van de Hollandsche Spoor „Het Haantje,” onder Rijswijk, is geheel omgewaaid.
 — Bij Tiel zonk een baggermolen, toebehoorende aan H. A. Van Anrooy te Nieuwaal. Gelukkig was er niemand aan boord.

In de tweede helft 19^e eeuw krijgt 't Haantje te maken met het moderne verschijnsel spoorlijn en trein. 't Haantje kreeg in 1887 zelfs een halte, maar die heeft niet lang bestaan. In 1903 werd hij alweer opgeheven. In 1894 werd het stationnetje te grazen

genomen door een storm. Het Rotterdamsch Nieuwsblad meldde op 15 november: Het haltegebouw van de Hollandsche Spoor Het Haantje onder Rijswijk is geheel omgewaaid. Hoe dit minstation er uit zag, is niet bekend, maar het zal zo iets geweest zijn als het wachthokje dat verderop bij Rijswijk zelf stond, bij de huidige Van Vredenburgweg.

Bron foto: Rijswijks Historisch Informatiecentrum.

Café Het Haantje werd af en toe ook gebruikt voor veilingen. In 1897 was er in de Vliet ter hoogte van de sociëteit Reineveld (die tegenover de Kastanjewatering lag) een aakschip gezonken, met daarin een partij steenkool. Alles werd omhoog getakeld. Het beschadigde schip werd op 15 oktober in Het Haantje openbaar verkocht, tegen contant geld. Net als de steenkool. (De sociëteit Reineveld was de opvolger van de buitenplaats Reineveld, die werd gesticht nadat het leprooshuis hier verdween.)

RIJSWIJK

Bonkaarten afhalen — De bonkaarten voor de 11e periode worden uitgereikt in het tijdvak van Woensdag 15 September tot en met Vrijdag 1 October in het uitreiklokaal Frederik Hendrikstraat 9, dat geopend is van 9 tot 13 en van 14 tot 17 uur. Op de Zaterdag en op Dinsdag 28 September heeft geen uitreiking plaats. Voor de bewoners van de Brasserkade, Haantje, Jaagpad, Zwarte Pad en Delftweg (no. 20 en hooger) zal de uitreiking geschieden op 28 September a.s. in perceel Haantje 1e (Hesse). Voor deze bewoners bestaat daar dien dag tevens gelegenheid de kaarten wegens bijzonderen arbeid af te halen. De zelfverzorgers ontvangen een persoonlijke oproep.

In het verhaal over de boerderij Haantje 11 wordt het café van de heer Hesse genoemd. Daar hield de Rabobank zitting. Toen dit café in 1959 verdween verhuisde de Rabo naar Haantje 11 om klanten behulpzaam te zijn. 1959 was ook het jaar waarin de Delftse kunstenaar Reggi Scherpbier een tekening en schilderij maakte van café 't Haantje. In de Tweede Wereldoorlog, 1940-1945, duikt de naam van café Hesse op als servicepunt voor de buurt. Bij de heer Hesse, Haantje 1A, op de hoek met de Lange Kleiweg, konden buurtbewoners op bepaalde dagen bonkaarten ophalen, lezen we in diverse krantenberichten.

Het aantal bewoners van het Haantje en omgeving nam overigens gestaag toe. En die bleken minder snel tevreden met hun omgeving dan de vroegere buurtgenoten. Met name over de bereikbaarheid was men niet te spreken. De wegen in deze omgeving waren vaak een bron van ergernis. In 1923 vroegen honderd bewoners van het Jaagpad aan de provincie om hun pad vanaf het Haantje (café van de heer Hesse, zo vermeldde Het Vaderland erbij) tot de brug bij Pasgeld naar een echte weg om te bouwen en van een goede bestrating te voorzien.

Maar Gedeputeerde Staten zagen daar niets in. Zij moesten zorgen dat het jaagpad in orde was, en gezien de bestemming (een pad voor een mens of een paard om schepen te trekken of te duwen), was dat goed genoeg. De bewoners moesten maar bij de gemeente Rijswijk aan de bel trekken.

Dat het Haantje als een uithoek werd beschouwd blijkt ook uit een bericht in de Nieuwe Rotterdamse Courant, 1925. Bewoners van het Haantje konden stroom krijgen, besliste de gemeenteraad, maar wel voor twee keer de prijs die anderen betaalden. Hieronder de krantenstukjes over het Haantje. Links Het Vaderland, rechts de Nieuwe Rotterdamse Courant. (EK)

voorts is voorgesteld alsnog 1 50 beschikbaar te stellen voor het in April jl. gehouden Bezuinigings- (Efficiency-) congres.

Naar aanleiding van een verzoek van een honderdtal aanwoners van het Jaagpad langs den Vliet, onder Rijswijk, om een gedeelte van dat pad van het Haantje (café van den heer Hesse) tot de brug bij Paspeld van een afdoende bestrating te voorzien, deelen Ged. Staten mede, dat de zorg van de Provincie zich niet verder uitstrekt dan tot het onderhoud als jaagpad en dat, gelet op deze bestemming, de toestand, allezins voldoende is. Wanneer nu de aanwonenden verdergaande behoeften met betrekking tot dezen weg hebben, zal de gemeente zich hun belangen moeten aantrekken. Ged. Staten geven in overweging hen te machtigen in dezen zin het adres te beantwoorden.

Ged. Staten hebben een ontwerp-besluit vastgesteld, houdende een bijzonder reglement voor den polder Het Landigje Bevershoek (gemeente 's Gravendeel).

RIJSWIJK (Z.-H.). De gemeenteraad heeft overeenkomstig het voorstel van B. en W. besloten tot levering van electrischen stroom aan de bewoners van het Haantje tegen een stroomprijs, die dubbel zoo hoog is als de thans in de gemeente geldende.

Aangeboden werd de gemeente-begrooting voor 1925. Deze sluit met de volgende cijfers: Gewone ontvangsten f 879,874, gewone uitgaven f 769,874; buitengewone ontvangsten f 1,016,047, buitengewone uitgaven idem, en sluit alzoo, wat het verschil tusschen de gewone ontvangsten en uitgaven betreft, met een batig saldo van f 110,000.

Aan het einde der vergadering sprak de voorzitter eenige hartelijke woorden van afscheid tot den heer Schaper, die wegens vertrek naar Voorschoten voor de laatste maal de vergadering had bijgewoond.

Advertenties via <http://kranten.delpher.nl/>